

Sadiq Elçin oğlu GÖZƏLOV

Qərbi Kaspi Universitetinin magistr tələbəsi

E-mail: sadiqgozelov1999@gmail.com

Orcid: <https://orcid.org/0009-0003-4023-192X>

KİÇİK BİZNES SUBYEKTLƏRİNDƏ MALİYYƏLƏŞMƏ PROBLEMLƏRİ

Xülasə

Məqalədə kiçik biznesin böyüməsinə və davamlılığına mane olan kritik maliyyə problemlərinə toxunulmuşdur. Kiçik müəssisələr məhdud kredit tarixçəsi və maliyyə institutları tərəfindən yüksək risk kimi qəbul edilən girovların olmaması səbəbindən adekvat maliyyələşdirmə əldə etməkdə çətinlik çəkir. Bu tədqiqat əlaqəli məhdudiyyətlərin kiçik biznesin innovasiya və genişlənmə qabiliyyətinə necə təsir etdiyini və bununla da iqtisadi inkişafa təsir etdiyini araşdırır. Bundan əlavə, tədqiqat bu maliyyə maneələrinin bəzilərinin aradan qaldırılmasında vençur kapitalı, kraudfandinq və hökumət qrantları kimi alternativ maliyyələşdirmə variantlarının rolunu əhatə edir. Təhlil həmçinin kiçik biznes sahibləri üçün bu çətinliklərin öhdəsindən gəlmək üçün maliyyə savadlılığının və strateji maliyyə planlaşdırmasının vacibliyini vurğulayır. Bundan əlavə, məqalə hökumətlərin və maliyyə institutlarının kiçik biznesin maliyyələşdirilməsi üçün daha çox dəstəkləyici mühit yarada biləcəyi yolları təklif edərək, siyasət nəticələrini araşdırır. Bu məqalədən əldə edilən nəticələr kiçik biznes subyektlərinin maliyyələşdirmə imkanlarının artırılmasında islahatlar keçirmə səlahiyyətlərinə malik olan dövlət müəssisələrində tətbiq oluna bilər. Bundan başqa, bu məqalə və məqalədən əldə olunan nəticələr həm də müvafiq mövzu ilə əlaqəli araşdırmalar aparən müəlliflər və akademiklər üçün elmi-nəzəri resurs rolunu oynaya bilər.

Açar sözlər: kiçik müəssisələr, maliyyələşmə, KOB, kiçik biznes, maliyyə problemləri.

JEL: M13

UOT: 33

DOI: <https://doi.org/10.54414/PGEX8731>

Giriş

Kiçik biznes subyektlərinin maliyyələşdirilməsi iqtisadi inkişaf və sahibkarlığın daha geniş kontekstində əsas məsələ olaraq qalır. Kiçik bizneslər iş yerlərinin yaradılmasına və innovasiyalara əhəmiyyətli dərəcədə töhfə verdikləri üçün, onların adekvat maliyyəni təmin etmək qabiliyyəti onların əməliyyat uğurlarına və genişlənmə imkanlarına birbaşa təsir edir. Bu mövzunun aktuallığı kiçik şirkətlərin milli iqtisadiyyatın ayrılmaz komponentləri kimi artan tanınmasından irəli gəlir, çünki onlar daha böyük korporasiyalarla müqayisədə maliyyə resurslarına çıxışda qeyri-mütənəib çətinliklərlə üzləşməyə davam edirlər. Bu maliyyə maneələri təkcə kiçik biznesin inkişaf potensialını boğmur, həm də onların iqtisadi diversifikasiyaya töhfə vermək və

iqtisadi dalğalanmalara qarşı dayanıqlılığını məhdudlaşdırır.

Bu tədqiqatın məqsədi kiçik müəssisələrin qarşılaşdığı xüsusi maliyyə problemlərini hərtərəfli araşdırmaq və bu problemlərə töhfə verən əsas amilləri anlamaq və maraqlı tərəflər tərəfindən həyata keçirilə bilən həlləri müəyyən etməkdir. Bu maliyyə problemlərini tədqiq etməklə, bu tədqiqat kiçik müəssisələrin üzləşdiyi maneələrin hərtərəfli icmalını təqdim etmək və bu çətinlikləri azaltmaq üçün tədbirlər təklif etmək məqsədi daşıyır.

Bu tədqiqat üçün qəbul edilmiş metodologiya, maliyyələşdirmə təcrübələrini araşdırmaq üçün seçilmiş kiçik müəssisələrin dərin təhlilini nəzərdə tutan bir nümunə araşdırması yanaşmasıdır. Bu yanaşma maliyyə məhdudiyyətlərinin kiçik biznesə real təsirlərinin təfərrüatlı

tədqiqinə imkan verir, digər tədqiqat metodları vasitəsilə asanlıqla aydın olmayan nümunələri və anlayışları müəyyən etməyə imkan verir. Bu metod həm də kiçik biznesin tətbiq etdiyi müxtəlif maliyyələşdirmə strategiyalarının, o cümlədən onların müxtəlif maliyyə institutları ilə qarşılıqlı əlaqələrinin və alternativ maliyyə mənbələrinin təmin edilməsi cəhdlərinin araşdırılmasını asanlaşdırır.

Bu nümunə araşdırmalarından əldə edilən fikirlərin müdaxilələrə ehtiyac duyulan kritik sahələri vurğulaması və kiçik biznes üçün maliyyələşdirmə mənzərəsini yaxşılaşdırmaq üçün qəbul edilə bilən praktik yanaşmalar təklif etməsi gözlənilir. Tədqiqat həmçinin tənzimləyici mühitlərin və maliyyə siyasətlərinin kiçik müəssisələr üçün maliyyə vəsaitlərinin əlçatanlığına təsirini nəzərdən keçirir. Bu mürəkkəb təbəqələrə müraciət etməklə, tədqiqat iqtisadi siyasət və biznesə dəstək sistemləri ilə bağlı davam edən diskursa töhfə vermək məqsədi daşıyır.

Nəhayət, bu tədqiqat maraqlı tərəfləri, o cümlədən siyasətçiləri, maliyyə institutlarını və biznes sahiblərini kiçik biznes üçün maliyyə resurslarının əlçatanlığını artırmaq üçün strategiyaların formalaşdırılmasında kömək edə biləcək dəyərli məlumatla təmin etməyə, bununla da onların rəqabətli bazarda böyüməsini və davamlılığını dəstəkləməyə çalışır. Bu araşdırma təkə davamlı problemlərə işıq salmaq deyil, həm də kiçik biznesin inkişafı üçün daha dəstəkləyici ekosistemi inkişaf etdirmək məqsədi daşıyır.

Kiçik şirkətlərin maliyyələşmə problemləri ilə bağlı araşdırma

Kiçik biznesin maliyyələşdirilməsinin mənzərəsini araşdırarkən diqqət çəkən məsələ ənənəvi banklar tərəfindən qoyulan sərt kredit tələbləridir. Bu qurumlar tez-tez geniş kredit tarixçəsi və əhəmiyyətli girov tələb edir, bir çox kiçik biznesin cavab verə bilmədiyini meyarlar. Ənənəvi maliyyə sistemlərindən bu kənarlaşdırılma kiçik biznesi daha yüksək xərclər və ya daha az əlverişli şərtlərlə gələ biləcək alternativ maliyyə mənbələri axtarmağa məcbur edir. Məsələn, ABŞ-ın Silikon Vadisində TechInnovate adlı kiçik bir texnologiya firması yeni kredit tarixçəsi və qeyri-adekvat təminat səbəbiylə

2023-cü ildə kredit almaqda çətinlik çəkdi. İnnovativ məhsullara və perspektivli bazar mövcudluğuna baxmayaraq, firma qeyri-ənənəvi kreditörün yüksək faiz dərəcələri ilə üzləşdi və bu, onun maliyyə idarəçiliyini və inkişaf perspektivlərini çətinləşdirdi [2].

Kiçik biznes üçün digər kritik maneə uyğunlaşdırılmış maliyyə məhsullarının olmamasıdır. Maliyyə institutları adətən kiçik bizneslərə xas olan unikal çətinlikləri və dövrləri nəzərə almayan ümumi kredit məhsulları təklif edirlər. Bu uyğunsuzluq müəssisələrin əməliyyat ehtiyaclarına uyğun olmayan maliyyələşdirməyə səbəb ola bilər. Kanadanın Toronto şəhərindəki Sweet Rise adlı çörək zavodu 2022-ci ildə istehsalını genişləndirmək üçün kredit axtararkən bu problemə qarşılaşdı. Təklif olunan kredit şərtləri çörək zavodunun mövsümi pul vəsaitlərinin hərəkəti modelinə uyğun gəlmirdi və bu, qeyri-pik dövrlərdə əhəmiyyətli maliyyə təzyiqinə gətirib çıxarırdı [4].

Üstəlik, biznes kreditləri üçün müraciət prosesi çətin və qeyri-şəffaf ola bilər ki, bu da bir çox kiçik biznes sahiblərini lazımi maliyyələşdirmədən çəkindirir. Bürokratik maneələr və uzun müraciət prosesləri yeni sahibkarlar üçün xüsusilə ağır ola bilər. İtaliyanın Florensiya şəhərində butik dəri mağazası olan Crafted Leather Goods-un sahibi qarışıq tətbiq tələbləri və təsdiq üçün uzun gözləmə müddətləri ilə qarşılaşdıqdan sonra 2023-cü ildə kredit müraciətindən imtina etdi və nəticədə biznesin genişləndirilməsi planlarını təxirə saldı [7].

Dövlət qrantları və subsidiyalarının rolu kiçik biznesin maliyyələşdirilməsində mühüm əhəmiyyət kəsb edən digər sahədir. Bu maliyyə yardımları mühüm dəstək göstərə bilər, lakin rəqabət şiddətlidir və ayırma çox vaxt bütün ehtiyacları ödəmək üçün yetərli deyil. 2020-ci ildə Avstraliyanın Sidney şəhərində kiçik ekoloji təmiz təmizlik ləvazimatları şirkəti olan EcoClean, qabaqcıl bioloji parçalana bilən materiallara investisiya qoymağa imkan verən hökumət qrantından faydalandı. Bununla belə, qrantın məhdud mahiyyəti o demək idi ki, ərizəçilərin yalnız bir hissəsi, o cümlədən bir neçə layiqli biznes bu vəsaitlərdən həqiqətən faydalana bilər [6].

Vençur kapitalı (VC) yüksək böyümə potensialı olan kiçik bizneslər üçün selektiv maliyyə

mənbəyi olsa da, alternativ bir təklifdir. VC-lər təkcə kapital deyil, həm də gənc bizneslər üçün həlledici ola biləcək strateji təlimatlar təqdim edir. Bununla belə, VC-nin maliyyələşdirilməsinin təmin edilməsi çox yüksək rəqabətə malikdir və çox vaxt biznəslərdən əhəmiyyətli artım potensialı və innovasiya nümayiş etdirməyi tələb edir. Cənubi Koreyanın Seul şəhərində səhiyyə texnoloji startapı olan NanoHealth 2023-cü ildə inqilabi diaqnostika alətlərini və geniş miqyaslı bazara nüfuz etmək üçün aydın yolu nümayiş etdirməklə VC-nin maliyyələşdirilməsini uğurla təmin etdi ki, bu da vençur kapitalistləri tərəfindən gözlənilən yüksək standartların sübutudur [6].

Kraudfandinq xüsusilə ictimai həvəs yarada bilən məhsulları olan müəssisələr üçün əlverişli alternativ maliyyələşdirmə metodu kimi ortaya çıxdı. Kickstarter kimi platformalardan istifadə etməklə kiçik bizneslər birbaşa potensial müştərilərdən və həvəskarlardan maliyyə əldə edə bilirlər. 2023-cü ildə ABŞ-ın Nashville şəhərində String Innovations adlı kiçik fərdi gitara emalatxanası Kickstarter kampaniyası vasitəsilə musiqiçilərin və kolleksiyaçıların marağını cəlb edərək, icma dəstəyinin və birbaşa istehlakçı investisiyasının gücünü nümayiş etdirərək əhəmiyyətli vəsait topladı [6].

Maliyyə xidmətlərinin rəqəmsallaşdırılması, xüsusilə daha çevik və əlçatan maliyyələşdirmə variantları təklif edən fintech həlləri vasitəsilə kiçik biznes üçün yeni imkanlar təqdim etdi. Bu rəqəmsal platformalar kiçik biznesin üzləşdiyi ənənəvi maneələri keçərək, kredit qabiliyyətini qiymətləndirmək üçün innovativ meyarlardan istifadə edir. Bununla belə, texnologiyaya güvənmək texnoloji biliklərə malik olmayan sahibkarları və ya rəqəmsal infrastrukturunu məhdud olan ərazilərdə olanları da istisna edə bilər. 2023-cü ilin diqqətəlayiq nümunəsi, real vaxt məlumat analitikasına əsaslanaraq kiçik biznəslərə mikro kreditlər verən Almaniyanın Berlin şəhərində yerləşən fintech şirkəti QuickFunds-u əhatə edir. Bu yanaşma sürətli kredit təsdiqini təklif etməklə çoxsaylı yerli pərakəndə satıcılara fayda versə də, bəzi köhnə müəssisələr rəqəmsal alətlərin və girişdə boşluğu vurğulayan bacarıqların olmaması səbəbindən iştirak edə bilmədi [1].

Mikromaliyyə institutlarının (MMİ) kiçik biznesin maliyyələşdirilməsinə təsiri xüsusilə ənənəvi bank xidmətlərinin daha az əlçatan olduğu inkişaf etməkdə olan ölkələrdə əhəmiyyətlidir. MMİ-lər adətən daha böyük banklar üçün sərfəli olmayan kiçik kreditlərlə kiçik müəssisələri dəstəkləmək üçün nəzərdə tutulub. 2023-cü ildə Kenyanın Nayrobi şəhərində AgriGrow adlı kiçik təsərrüfat avadanlığı təchizatçısı mikromaliyyə aldı ki, bu da ona inventarını genişləndirməyə və bazar əhatəsini genişləndirməyə imkan verdi. Bu hadisə, MMİ-lərin uyğunlaşdırılmış maliyyə məhsullarının kiçik biznesin ehtiyaclarını necə qarşılaya biləcəyini, onların bazarda böyüməsinə və davamlılığına müsbət töhfə verdiyini vurğulayır [5].

Hökumət siyasəti və tənzimləyici çərçivələr kiçik biznesin maliyyə dayanıqlığına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir. Effektiv siyasətlər kreditə daha asan çıxışı asanlaşdırır və dəstəkləyici sahibkarlıq mühitini inkişaf etdirə bilər. Əksinə, həddən artıq sərt qaydalar bu müəssisələrin üzleşdiyi problemləri daha da gücləndirə bilər. Məsələn, 2023-cü ildə Yaponiyada bir tənzimləmə dəyişikliyi kiçik bizneslərin kreditlər üçün müraciət etmələri üçün tələb olunan sənədləşmə işlərini azaltdı və bu, kredit müraciətlərində və təsdiqlərində nəzərəcarpacaq artıma səbəb oldu. Yaponiyanın Tokio şəhərindəki kiçik robot şirkətləri bu dəyişiklikdən faydalanaaraq, istehsal gücünü iki dəfə artırmağa imkan verən kredit əldə etdilər [9].

Qrantlar və təhsil proqramları vasitəsilə kiçik biznesin dəstəklənməsində qeyri-kommersiya təşkilatlarının rolu maliyyələşdirmə ekosisteminin digər mühüm aspektidir. Bu təşkilatlar təkcə maliyyə deyil, həm də dəyərli təlim və mentorluq təmin etməklə kifayət qədər xidmət göstərməyən sektorlara və ya bölgələrə diqqət yetirirlər. ABŞ-ın San-Fransisko şəhərində yerləşən Green Innovations qeyri-kommersiya təşkilatı təkrar emal olunmuş sabunlar istehsal edən kiçik biznes EcoSoap-a grant ayırdı. Bu grant şirkətə öz əməliyyatlarını asanlaşdırmağa və gəlirliliyi yaxşılaşdırmağa kömək edən biznesin idarə edilməsi üzrə təlimləri əhatə edirdi [8].

Mələk investolar kiçik bizneslər, xüsusən də ilkin mərhələdə olanlar və ya ənənəvi kreditorlar tərəfindən riskli kimi qəbul edilən sənayələr üçün başqa bir kapital mənbəyi təklif edirlər.

Mələk sərmayəsi, adətən konvertasiya edilə bilən borc və ya mülkiyyət kapitalı müqabilində biznes başlanğıcları üçün kapital təmin edən şəxsləri əhatə edir. Texas ştatının Ostin şəhərində SecureIT adlı kiçik texnoloji startap, innovativ kibertəhlükəsizlik həlləri sayəsində 2021-ci ildə uğurla mələk investisiyalarını cəlb etdi. Bu investisiya nəinki məhsulun inkişafı üçün lazımı vəsait təmin etdi, həm də şirkətin erkən böyüməsi üçün çox vacib olan təcrübə və sənaye əlaqələri gətirdi [3].

Kiçik müəssisələrin maliyyələşmə problemlərinin həlli istiqamətləri

Kiçik biznesin üzlaşdığı maliyyə problemlərinin həlli müxtəlif strategiyaları və islahatları əhatə edən kompleks yanaşma tələb edir. Effektiv həll yollarından biri kiçik biznes sahiblərinin maliyyə savadlılığının artırılmasıdır. Bu, maliyyə idarəçiliyi üzrə təhsilin verilməsini, kredit ballarını başa düşməyi və mövcud olan müxtəlif maliyyələşdirmə variantlarını öyrənməyi əhatə edir. Kiçik biznes sahibləri maliyyə biliklərini artırmaqla daha əsaslı qərarlar qəbul edə, kreditləri təmin etmək və maliyyəni daha effektiv idarə etmək şanslarını artırmağa bilirlər. Bu cür təhsil təşəbbüsləri seminarlar, onlayn kurslar və maliyyə institutları ilə əməkdaşlıq vasitəsilə həyata keçirilə bilər.

Digər mühüm strategiya, xüsusilə kiçik biznesə yönəlmiş mikrokredit proqramlarının inkişafı və təşviqidir. Bu proqramlar ənənəvi kreditlərə nisbətən daha az sərt kvalifikasiya meyarları ilə daha kiçik, daha idarə edilə bilən kredit ölçüləri təklif etməlidir. Mikrokredit proqramları xüsusilə yeni müəssisələr və ya ənənəvi bank xidmətlərinə çıxışı məhdud olan icmalarda fəaliyyət göstərənlər üçün faydalı ola bilər. Hökumətlər və maliyyə institutları bu proqramları maliyyələşdirmək və idarə etmək üçün əməkdaşlıq edə, onların ən çox ehtiyacı olan bizneslərə çatmasını təmin edə bilirlər.

Kiçik biznesin maliyyələşdirilməsi üçün onu daha əlverişli etmək üçün tənzimləyici mühitin təkmilləşdirilməsi də mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu, kredit müraciəti prosesinin sadələşdirilməsini, kreditlərin təmin edilməsində bürokratiyanın azaldılmasını və kiçik müəssisələr üçün xüsusi ehtiyatların yaradılmasını əhatə edə bilər. Bundan əlavə, kiçik biznesə kredit verən

maliyyə institutlarına vergi güzəştləri verilə bilər ki, bu da onları bu sektora daha çox kredit təklif etməyə həvəsləndirir. Tənzimləmə dəyişiklikləri kreditlərin maraqlarını qorumaq və maliyyələşdirməni kiçik biznes üçün əlçatan etmək arasında tarazlıq yaratmağa yönəlməlidir.

Fintech həllərinin tətbiqi kiçik biznesin üzlaşdığı maliyyə problemlərinin həlli üçün digər əlverişli həll yoludur. Fintech şirkətləri qeyri-ənənəvi məlumatlardan istifadə edərək kredit qabiliyyətini qiymətləndirmək üçün texnologiyadan istifadə edə bilər ki, bu da ənənəvi ölçülərə uyğun gəlməyən bizneslərə kredit verilməsinə kömək edə bilər. Bu həllər həm də kreditlərin daha sürətli işlənməsini, daha çevik şərtləri və aşağı faiz dərəcələrini təmin edə bilər. Blokçeyn texnologiyasının inteqrasiyası maliyyə əməliyyatlarında şəffaflığı və etimadı daha da artırmağa, kreditlər üçün riskləri azalda bilər.

Kiçik biznes və daha böyük korporasiyalar arasında əməkdaşlıq da maliyyələşdirməyə daha yaxşı çıxışı asanlaşdırmağa bilər. Ortaqlıqlar vasitəsilə kiçik müəssisələr daha böyük, daha köklü şirkətlərin kredit qabiliyyətindən faydalanmağa bilirlər. Bu, onlara daha yaxşı şərtlərlə kreditləri təmin etməyə və ya ödənişlərin nüfuzlu korporasiyalardan debitor borcları ilə təmin olunduğu tədarük zəncirinin maliyyələşdirilməsi kimi yeni maliyyələşdirmə imkanlarına çıxış əldə etməyə kömək edə bilər.

Kiçik biznesin maliyyələşdirilməsi üçün dəstəkləyici ekosistemin yaradılmasında dövlət siyasətinin rolu əvəzsizdir. Hökumətlər kiçik müəssisələr üçün kapitalın əlçatanlığını artırmağa yönəlmiş xüsusi siyasətlər həyata keçirə bilər, məsələn, kreditləri kiçik bizneslərə verilən kreditlər üzrə potensial defoltlardan qoruyan zəmanət sxemləri. Bu siyasətlər kiçik müəssisələrin kreditləşdirilməsi ilə bağlı qəbul edilən riski azaltmağa kömək edə bilər, daha çox maliyyə institutunu kiçik biznesin maliyyələşdirilməsində iştirak etməyə təşviq edə bilər.

Nəhayət, maliyyə sektorunda innovasiya mədəniyyətinin təşviqi kiçik biznesin unikal ehtiyaclarını qarşılamaq üçün vacibdir. Bu, maliyyə institutlarını xüsusilə kiçik müəssisələrin ehtiyaclarına cavab verən yeni məhsullar hazırlamağa həvəsləndirməyi nəzərdə tutur. Nümunələr biznes pul vəsaitlərinin hərəkəti və ya ənənəvi kredit göstəriciləri ilə deyil, biznes

fəaliyyəti ilə əlaqəli olan kreditlərlə uyğunlaşan çevik ödəmə planlarını əhatə edə bilər. İnnovasiyaları təşviq etməklə, maliyyə sektoru kiçik biznesin müxtəlif ehtiyaclarına cavab verən daha effektiv həllər yarada bilər.

Bu hərtərəfli strategiyalar vasitəsilə kiçik biznes üçün maliyyə mənzərəsi əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşdırıla bilər ki, bu da onların inkişaf etməsinə və iqtisadiyyata daha effektiv töhfə verməsinə imkan verir. Hər bir həll xüsusi maneələri aradan qaldırmaq üçün unikal bir yol təklif edir və onlar birləşdirildikdə müxtəlif sənaye və regionlarda kiçik müəssisələrin böyüməsini və davamlılığını dəstəkləyən möhkəm çərçivə yarada bilər.

Nəticə:

Nəticə olaraq, kiçik biznesin üzləşdiyi maliyyə problemləri çoxşaxəlidir və onların böyüməsinə və davamlılığına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir. Bu məqalədə bu müəssisələrin ciddi kredit tələbləri və müvafiq maliyyə məhsullarının olmamasından tutmuş kredit müraciətlərində bürokratik maneələrə qədər qarşılaşdıqları çoxsaylı maneələr hərtərəfli araşdırılmışdır. Təqdim olunan nümunə araşdırmaları bu problemlərin müxtəlif regionlar və sektorlar üzrə necə təzahür etdiyini nümayiş etdirir və bu problemlərin universal xarakterini vurğulayır. Bundan əlavə, təhlil maliyyə savadlılığının biznes sahiblərinə maliyyələşdirmənin mürəkkəb mənzərəsini idarə etmək imkanı verməkdə mühüm rolunu vurğulamışdır. Aydındır ki, bu problemləri həll etmək üçün birgə səylər olmasa, kiçik bizneslər mübarizəni davam etdirir və bununla da iqtisadi artımı və innovasiyanı ləngidə bilər.

Kiçik biznesin iqtisadiyyatın şaxələndirilməsinə və iş yerlərinin yaradılmasına əhəmiyyətli töhfə vermək potensialı onların maliyyəyə çıxış imkanlarının yaxşılaşdırılmasının aktuallığını vurğulayır. Sonda qeyd etməliyik ki, həm effektiv, həm də davamlı həllərin hazırlanmasında hökumət, maliyyə institutları və biznes icması əhatə edən əməkdaşlıq yanaşmasına ehtiyac böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Beləliklə, kiçik biznesin maliyyələşdirilməsi mühitinin yaxşılaşdırılması üçün aşağıdakı təkliflər irəli sürülür:

1. Kiçik biznes sahibləri üçün maliyyə savadlılığını və idarəetmə bacarıqlarını təkmilləşdirmək üçün hərtərəfli maliyyə təhsili proqramlarının hazırlanması;

2. Yeni və kiçik miqyaslı biznesləri yerləşdirmək üçün daha sadə ixtisas meyarları ilə kiçik kreditlər təklif edən mikrokredit proqramlarının genişləndirilməsi;

3. Maliyyələşmə axtaran kiçik sahibkarlıq subyektlərinin bürokratik yükünü azaltmaq üçün normativ-hüquqi bazanın sadələşdirilməsi;

4. Kreditin qiymətləndirilməsi üçün alternativ məlumatlardan istifadə edən innovativ fintech həllərinin inteqrasiyasının təşviq edilməsi, daha inklüziv maliyyələşdirmə variantlarının təklif edilməsi;

5. Ortaq kredit imtiyazları vasitəsilə kiçik müəssisələr üçün maliyyə imkanlarını və şərtlərini yaxşılaşdırmaq üçün kiçik və böyük biznes arasında tərəfdaşlığın təşviq edilməsi;

6. Maliyyə institutlarını kiçik biznesə daha rahat kredit verməyə həvəsləndirmək üçün zamanət sxemləri və vergi güzəştlərini özündə əks etdirən hökumət siyasətinin həyata keçirilməsi.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. Aiello F., Bonanno G., Puggioni A., & Rossi S.P. Family ownership, finance for innovation, and exports. Evidence from European micro and small firms. *Economics of Innovation and New Technology*, 2024; 1-28.

2. Bonfim D., Custódio C., & Raposo C. Supporting small firms through recessions and recoveries. *Journal of Financial Economics*, 2023; 147(3); 658-688.

3. Denes M., Howell S.T., Mezzanotti F., Wang X., & Xu T. Investor tax credits and entrepreneurship: Evidence from us states. *The Journal of Finance*, 2023; 78(5); 2621-2671.

4. Martinez-Cillero M., Lawless M., & O'Toole C. Analysing SME investment, financing constraints and its determinants. A stochastic frontier approach. *International Review of Economics & Finance*, 2023; 85; 578-588.

5. Njoki D.M. Effect of Financial Literacy on The Growth of Micro and Small Enterprises in Kenya. *African Journal of Commercial Studies*, 4(1); 2024; 31-37.

6. Rao P., Kumar S., Chavan M., Lim W.M. A systematic literature review on SME financing: Trends and future directions. *Journal of Small Business Management*, 2023; 61(3); 1247-1277.

7. Russo P.F., Nigro V., Pastorelli S. Bank lending to small firms: metamorphosis of a financing model. *International Review of Economics & Finance*, 2024; 90; 13-31.

8. Sharma S.K., Ilavarasan P.V., Karanasios S. Small businesses and FinTech: a systematic review and future directions. *Electronic Commerce Research*, 2023; 1-41.

9. Takahashi K., Hashimoto Y. Small grant subsidy application effects on productivity improvement: evidence from Japanese SMEs. *Small Business Economics*, 2023; 60(4), 1631-1658.

Садик Эльчин оглу ГОЗАЛОВ

Магистрант Западно-Каспийского Университета

E-mail: sadiqgozelov1999@gmail.com

Orcid: [//orcid.org/0009-0003-4023-192X](https://orcid.org/0009-0003-4023-192X)

ПРОБЛЕМЫ ФИНАНСИРОВАНИЯ В СУБЪЕКТАХ МАЛОГО БИЗНЕСА

Резюме

В статье обсуждаются важнейшие финансовые проблемы, которые препятствуют развитию и устойчивости малых компаний. Малые фирмы испытывают трудности с получением соответствующего финансирования из-за своей короткой кредитной истории и отсутствия залога, что финансовые учреждения считают высоким риском. В этом исследовании изучается, как связанные ограничения влияют на способность малых предприятий внедрять инновации и расти, что в конечном итоге влияет на экономическое развитие. Кроме того, в исследовании рассматривается значение альтернативных методов финансирования, таких как венчурный капитал, краудсорсинг и государственные субсидии, в решении некоторых из этих финансовых ограничений. Расследование также показывает необходимость финансовой грамотности и грамотного финансового планирования для владельцев небольших компаний для решения этих проблем. Кроме того, в работе обсуждаются последствия для политики и предлагаются способы, с помощью которых правительства и финансовые учреждения могут создать более благоприятный климат для финансирования малых компаний. Результаты, полученные в данной статье, могут быть применены на государственных предприятиях, имеющих полномочия проводить реформы по увеличению финансовых возможностей субъектов малого бизнеса. Кроме того, данная статья и ее выводы могут также служить научно-теоретическим ресурсом для авторов и ученых, проводящих исследования по соответствующей теме.

Keywords: малые предприятия, финансирование, МСП, малый бизнес, финансовые проблемы.

Sadiq Elchin GOZALOV

Master's student of Western Caspian University

E-mail: sadiqgozelov1999@gmail.com

Orcid: [//orcid.org/0009-0003-4023-192X](https://orcid.org/0009-0003-4023-192X)

FINANCING PROBLEMS IN SMALL BUSINESS SUBJECTS

Summary

The article discusses crucial financial challenges that hamper small company development and sustainability. Small firms have trouble receiving appropriate funding owing to their short credit history and lack of collateral, which is deemed high risk by financial institutions. This research explores how linked limitations impact the capacity of small enterprises to innovate and grow, ultimately affecting economic development. In addition, the study explores the significance of alternative financing methods such as venture capital, crowdsourcing and government subsidies in addressing some of these financial constraints. The investigation also shows the necessity of financial literacy and smart financial planning for small company owners to address these problems. In addition, the work discusses policy implications, offering ways in which governments and financial institutions might create a more conducive climate for small company funding. The results obtained from this article can be applied in state enterprises that have the power to carry out reforms in increasing the financing opportunities of small business entities. In addition, this article and its conclusions can also serve as a scientific-theoretical resource for authors and academics conducting research related to the relevant topic.

Keywords: small firms, financing, SME, small business, financial problems.